

پیدەنگییه کی سهیر له هه مبهه ره شه که ی

سه رکۆماری کاتییدا*

گۆران قه رده اغی

له میژه بیروکه ی ئەنجامدانی ریفراندۆمیک له مه ره چاره نووسی باشووری کوردستان، له نیو رووناکیبیرانی کورددا هاتۆته گوپی. سه ره تای په یدا بوونی ئەم بیروکه یه ده گه رپته وه بو سه رده می دوای راپه رینه مه زنه که ی کوردستان و ئازادکردنی زۆرینه ی ناوچه کوردستانییه کان. ئیدی له و ده مه وه کوردستان له ئالی پراکتیک و گه لی رووی دییه وه، له ئیراقی عه ره بی دابراوه و به ئاراسته یه کی تایبه تدا گه شه ده کات، رۆژ به رۆژ له بواره جیا جیاکانی وه ک ئابووری، سیاسی، رۆشنیبری و کۆمه لایه تیدا، پتر و پتر له سیسته می باوی ئیراق دوورده که وپته وه و زیاتر مۆرکی تایبه تمه ندیی خۆی وه رده گریت.

دوای لیّدانی ریژی می به عس و ته فروتوونا کردنی له لایه ن ئەمه ریکا و هاوپه یمانه کانیه وه، بیروکه ی ریفراندۆم گه شه ی کرد و بزووتنه وه یه کی سه ره به خۆی جه ماوه ری لیکه وته وه. بزووتنه وه که به گه رمی و جۆش و خرۆشیک ی بیوینه وه، له لایه ن رووناکیبیران و جه ماوه ری میله ته که مانه وه، هه م له ولّات و هه م له هه نده ران، پیشوازی لیکرا. گرتگترین خواستی ئەم بزووتنه وه یه، ئەنجامدانی راپرسییه که له کوردستاندا، تا به سه ره پهرشتی و چاودیری نه ته وه یه کگرتووه کان و یه کیتی ئه وروپایی و ئاگاداری هه موو جیهان، کوردیش قسه ی خۆی له مه ره دیاریکردنی چاره نووسی خۆی بکات. تا ئەمجاره ش وه ک سه رده می کۆتاییه اتنی جهنگی جیهانی یه که م، ئیراقیک ی کۆت و زنجیر، له دژی خواستی کورد و بی هیچ پرسیک به کورد، نه ئالیینه وه له لاقی کورده وه و بو هه تاهه تایه تییدا هاوولّاتی پله دوو بین. کورد له ئاوه ها ئیراقیکدا له کویره وه ری و کوشتن و برین به ولاره چی وه گیرکه وتوه و ده که وی.

بزووتنه وه ی ریفراندۆم، سه ره رای کۆمه لیک گیروگرفتی ئابووری و ته کنیکی، توانی له به هاری 2004 دا، له کوردستان و هه نده ران، 2 ملیۆن ئیمزا کۆبکاته وه، که بریتییه له پشتگیریه کی بیوینه ی کۆمه لانی خه لکی کوردستان، بو ئەنجامدانی ریفراندۆمیک له کوردستاندا.

ئه نجومه نی کاتی حوکی ئیراق، هه رگیز مه سه له ی ریفراندۆمی نه کرده خالیکی پروگرامی کۆبوونه وه یه ک، ئەمه به و مانایه دیت بچووکتین ریژی بو 2 ملیۆن ئیمزای میله تیک ی خۆبه خش و قاره مان دانه نا، که برپه ری پشتی ئەو تیکۆشانه بوو، سیسته می سه ددامی رامالی و زه مینه ی

هاتنى ئەمى خۆشكىرد. كۆمىتەنى بالى بزووتنەۋەى رېفراندۇمىش لە كوردستاندا، نەقى لېۋە نەھات.

رۆزى 2 ى ئۆكتۇبەرى 2004، بزووتنەۋەى رېفراندۇم، لە كوردستان و تەۋاۋى دۇنيادا مانىفېستىكى ئاشتىيانە و شىكۆمەندانەى لە شىۋازى رېپۇبلىكىدا ئەنجام دا، كە پەيامەكەى تەنیا ئاراستەكردن و بەرزكردنەۋەى خواستى ئەنجامدانى رېفراندۇم بوو لە كوردستاندا، بۇ رېكخراۋ و لايەنە پەيوەندىدارەكان.

لە 5 ى ئۆكتۇبەدا، واتە 3 رۆز دۋاى مانىفېستەكە، (غازى ياۋەرى) سەركۆمارى كاتىبى ئىراق، لە تەلەفۇزىۋى ئەلەرەبىيەۋە، دەلېت: "باسكردنى جىابوونەۋە قەبولناكەين، رېفراندۇم لە كوردستاندا خەيانەنى نىشتمانىيە بەرامبەر بە ئىراق، راستە ئىمە برۋامان بە دىموكراسى و مافى ئازادى دەربىرېن و فېدرالى ھەيە، بەلام ھەرگىز بە جىابوونەۋە قايلنايىن و بە ھەموو ھىزمانەۋە شەرى جوداخوازان دەكەين". ئەم قسەيە ئەۋە دەسەلمىنى كە خاۋەنەكەى نە برۋاى بە دىموكراسى و پلۇرالىزمە، نە دەشزانى مافى چارەنوۋسى مىللەتان بەرى بەكۆپۋەيە.

دۋابەدۋاى ئەۋ قسەيەى ياۋەرى، كۆمىتە بالاكانى رېفراندۇمى دەرەۋەى ۋلات و گەلى كۆمىتەى دى و كۆمەلېك لە رووناكېرانى دلسۆزى مىللەتەكەمان، لە كۆمەلېك بەياننامە و وتاردا، بە توندى بەگژ ئەۋ راگەياندە شوقىنىستانەيەى (ياۋەرادا) چوونەتەۋە و بەرگىريان لە خواستى ئاسايى و رەۋا و دىموكراتىيانەى رېفراندۇم، بۇ دىيارىكردنى چارەنوۋسى كورد، لە لايەن كورد خۇيەۋە، كرددۋە. كەچى ۋا دوو ھەفتە بەسەر ھەرەشە شوقىنىست و شەرەتكىزانەكەى سەركۆمارى كاتىبى ئىراقى نوى، پلۇرالىست، دىموكرات و پەرلەمانىدا تېدەپەرى، كەچى ھىشتا لايەنكى رەسمى كورد بەدەنگ نەھاتوۋە، ھىشتا كۆمىتەى بالى رېفراندۇمى كوردستان كرى و بېدەنگە. كۆمىتەى كوردستان دەبوو پېشەنگى ۋەلامدانەۋە بايە، ھەر نەبى لەبەر ئەۋەى ئەم بوو پېشەنگى بزووتنەۋەكەى دەكرد، زۆربەى ئىمزاكان بۇ ئەم كران و لەگەرەترىن رېپۇبلىكىدا ئاپۇرەى جەماۋەر لە دوۋى ئەم كۆمىتەيەۋە رېيان دەكرد. بە مانايەكى دى، بېدەنگى كۆمىتەى بالى، قايلبوونە بە ھەرەشەى شوقىنىزمى عەرەبى و ئەۋ سووكايەتېيەى كە شوقىنىستانى عەرەب، لە زارى غازى ياۋەرى تازە نوپنەريانەۋە، بە ھەمان بيانوۋى سەردەمى سەددامەۋە، واتە "پىرۋزى يەكىتتى خاكى ئىراق" ھە، لەژىر ناۋى دىموكراسى و پلۇرالىزم و فېدرالىزىمدا، ئاراستەى سادەترىن مافى نەتەۋەكەمانى دەكەن.

16 ى ئۆكتۇبەرى 2004

* ئەم وتلرە بۇ ھەفتەنامەى (چاۋدېرىش نېردراۋە كە لە كوردستان دەرەچىت.

